

- 25 Secundò, aliud esse, domum legare ad habitandum; & aliud, legare habitationem; & aliud, legare facultatem habitandi: nam primo casu, si domus fuerit legata ad habitandum, plena proprietas intelligitur legata, quod si habitatio, hoc est, Jus habitandi, servitius, & Jus habitandi censetur relictum, quod est proprium, ut in dict. l. cum antiquitas; & consequenter utroque casu Juris locandi locus erit indubitanter ex decisione illius legis: ceterum si commoditas aut facultas dumtaxat habitandi relicta fuerit, ea non potest alteri cedi, nec locari, quia in facto, non in jure consistit: sic resolvit, & omnia superiora comprobat Mantica de conjecturis ultim. voluntar. lib. 9. tit. 4. n. 9. fol. 394. & vide Gregorium Lopez in l. 27. tit. 31. part. 3. glossa 1. ad medium.
- 28 Tertio Franciscum Connanum improbantem decisionem Justiniani in dict. l. cum antiquitas, C. de usufructu, vel nimia subtilitate, aut non levi temeritate arguendum: is enim Commentariorum Juris civilis, lib. 4. cap. 5. n. 6. fol. 241. adeò ausus est Justiniani decisionem notare, & argumentationibus quibusdam impugnare, ut non dubitaverit asserere, nullum esse vel mediocre eruditum, qui non libenter ab illa constitutione recedat: inferens deinde, quòd si hodie apud nos legaretur alicui, alicujus domus habitatio, non concessuros Judices ut aliis eam locaret, quod tamen in hisce Regnis observari non posset, dato, quòd in puncto Juris vera esset Connani opinio. Quod nunc non firmo, id potiùs consultò prætermittere volui, propterea quod l. 27. tit. 31. part. 3. expressim confirmat decis. dicta l. cum antiquitas, ibi: E puede morar en ella esta quien otorgan la morada con la compania que tuvieren, ea um si la quisieren arrendar, o alogar pedelo facer. Et vide infra, cap. 73. ex n. 21. ubi de intellectu, & materia d. l. cum antiquitas.
- 30 Quarto, singularem esse decisionem dict. l. Regia, quatenus statuitur ibi, debere eum, cui habitatio relicta est, de habitando & fruendo arbitrio boni viri cautionem interponere, quod in usuvario probatur in l. huic, vers. sed & si usus, & in l. penultima, ff. usufructuarius quemadmodum caveat, Azo in Summa, C. de usufructu, in fine, Pinellus 2. part. 1. l. C. de bonis maternis, n. 75. in princ. & eo non relato, Ricciardus in rubrica, Instit. de usufructu, n. 134, in fine, & in habitatione, & operis fervorum probavit Imola in cap. ult. n. 29. de pigrioribus.
- 31 Quintò tandem & ultimò, habitationem morte ejus, cui conceditur, finire, non tamen capitis diminutione, vel per non usum, quia magis in facto, quàm in jure consistit, l. si habitatio, 10. ff. de usu & habitatione, l. habitatio, C. de usufructu Hermannus, & Pichardus, in §. ult. Instit. de usu & habitatione. Ricciardus ad rubricam, Instit. de usufructu, n. 135. vers. 1. quia usufructus, & ultra eos Cujacius in paratela, ad titulum, ff. de usu & habitatione, in fine, fol. mibi, 45. ubi aliam rationem assignat, & confirmatur dict. l. Regia 26. tit. 31. part. 3. dicitur enim in fine: E non puede ome perder el derecho por su muerte, o quitandola sin premia en su vida.

CAPUT XXIX.

Fructus tantùm, an Jus ipsum usufructus, quando relictum præsumatur, sive fructus tantùm fundi, vel fructum, vel annuos fructus, aut redditus quis legaverit? ubi hæc materia accuratè, sed breviter, & distinctè magis, quàm adhuc tractatur: nonnulli casus distinguuntur, & l. si quis ita, 24. l. defuncta, 65 §. Sempronio, ff. de usufructu, l. patrimonii, 22. l. fundi Trebatiani, 37. & l. cum ita, 41. ff. de usufructu legato explicantur.

SUMMARIUM.

- 1 Authores referuntur, qui materiam hujus Capituli elegantius tractarunt.
- 2 Borgninum Cavalcantem nec absolute, nec distinctè, nec etiam integrè materiam hanc tractasse.
- 3 Jacobum Menochium hac de re plena & distincta manu scribere, & nonnullos casus distinctè & verè distinguere.
- 4 Petrum Augustinum Morlam confusè loquutum in hac materia.
- 5 Usufructum fundi, vel fructum fundi, aut fructus fundi, quis legaverit, nihil interesse; ista enim similia sunt, & ejusdem nature legata, & in omnibus usufructus fundi legatus dicitur.
- 6 Usufructum legatum censeri, neque plura, sed unum legatum esse, cum fructus fundi in annos singulos relinquuntur, sicuti cum annui fructus legantur: nova Connani consideratio, quæ novè etiam per Authorem probatur.
- 7 Legatum in annos singulos relictum, simile usufructus legato esse in eo, quòd utrumque legatum finitur morte legatarii, in aliis plerisque est dissimile.
- 8 Usufructus finitur capitis diminutione (quacunque secundum Jus vetus, quod obtinuit ante Justinianum) usufructuarii, quia ipse usufructus Juris est, qui autem minuitur capite, ea perdit, quæ sunt Juris.
- 9 At legatum in annos singulos non finitur capitis diminutione legatarii: quia hoc legatum quotannis renovatur, & magis in facto, & in nuda ejus rei, quæ quot annis relicta est, perceptione, quàm in jure consistit.
- 10 Eius anni, quo fructuarius vità deceffit, fructus, qui nondum percepti fuerint, etiamsi maturi sint, ad heredem ejus non pertinent, & ejus anni, quo vità deceffit is, cui legatum est in annos singulos, integrum legatum ad heredem ejus pertinet.
- 11 Usufructus repeti potest, ut postquam finitus est capitis diminutione, restauretur.
- 12 Legatum autem in singulos annos frustra hoc modo repletur, quia multiplex est legatum, quod renovatur quotannis.
- 13 Inter usufructus legatum, & legatum in singulos annos relictum, tres alie differentie, remissive.
- 14 Fructus fundi, cum in annos singulos relinquuntur, mortuo legatario, etiam maturis fructibus, legatum extinguitur, neque de fructibus quicquam ad heredem ejus transmittitur; quod secus esset in legato relictum in singulos annos ex ratione hic assignata, & vide supra, num. 6.
- 15 Usufructus fundi, vel fructus fundi, aut fructus annui fundi relinquuntur, nihil interesse, ut dictum fuit supra, num. 5. interesse tamen, an verbis directis & ad legatarium relatis; an verbis precariis & ad heredem directis fructus fundi, vel fructum, vel annuos fructus fundi quis legaverit.
- 16 Nam cum verba ad legatarium diriguntur, sive simpliciter proferuntur, usufructus legatus censetur, tametsi fructus tantum, aut fructus annui legati sint.
- 17 Sed cum verba præcaria sunt, & ad heredem relata, ita ut legatarius à manu heredis accipiat, non usufructus, sed annuum legatum relictum præsumitur.
- 18 Usufructus, vel fructus, aut annui fructus relictus sint, quid intersit, ubi octo effectus adducuntur, remissive.
- 19 Usufructus relictus præsumitur, quando verba dubia fuerint, ut quia non diriguntur ad legatarium, nec ad heredem, & testator legavit fructus fundi simpliciter, ut si dicit: Lego fructus fundi.
- 20 Vel si legavit Titio fructus, qui percipiuntur, & percipi possint ex fundo.
- 21 Aut legando fructus fundi Sempronio, dixit, quòd liberè uti frui illi posset, vel quòd illis esset in sua libera potestate.

- 22 Usufructus quandoque exponitur pro fructibus, ut actus potiùs valeat, quam pereat, & num. seq. in fine.
- 23 Interpretatio talis fieri debet, ut actus potiùs valeat, quam pereat, idque multis probatum, & exornatum remissive.
- 24 Usufructus quemadmodum partis fundi constitui potest, ita & partium fructuum, & consequenter fructibus fundi pro parte relictis, legatus usufructus censetur, intelligendo prout supra declaratum est ex num. 15.
- 25 L. defuncta, §. Sempronio, ff. de usufructu, explicatur, & arguta, veraque Francisci Connani interpretatio recipitur.
- 26 Idem dicendum esse de redditibus, quòd de fructibus numeris præcedentibus dictum est, ex generali Menochii traditione in hac materia, quam novè & verè dubiam reddit Author.
- 27 Fructuum legatum cum legato usufructus convenire, quandoque etiam, cum usufructus legatum non dicitur.
- 28 Heres pro fructibus legatis an possit pecuniam solvere, & fundum vendere? ubi Francisci Connani resolutio probatur.

Pro accurata, & distincta hujus Capituli explicatione, constituere primùm necessarium duxi, ultra ordinarios in Juribus statim referendis, de hac materia originaliter, & attentè, sequentes Authores prælegendos fore, Bartolum omnino in l. fundi Trebatiani, ff. de usufructu legato, Alexandrum in conf. 214. à princ. lib. 6. Pinellum 2. parte, leg. 1. C. de bonis maternis, n. 11. 12. & 13. Cephalum in conf. 20. circa finem lib. 1. Petrum Gregorium in synagmate juris, lib. 4. cap. 3. n. 3. & §. 5. Rebuffum in l. rectè dicimus, in princ. ff. de verborum significacione. Petrum Coltalium adversariorum juris, part. 2. ad l. si quis ita, ff. de usufructu, per totam. Borgninum Cavalcantum, qui nec absolute, nec distinctè, nec etiam integrè, materiam hanc tractavit, de usufructu mulieri relicto, n. 141. per totum, fol. 334. & 335. Joannem Corraium Miscellam. lib. 5. cap. 8. n. 6. Jacobum Menochium, qui hac de re, plena, & distincta manu, scribit, & nonnullos casus rectè distinguit lib. 4. præsumptione 136. per totam, & in conf. 330. n. 6. & n. 8. & quatuor seq. lib. 4. Franciscum Connanum elegantè & subtiliter loquentem Commentariorum Juris civilis, lib. 4. cap. 3. n. 4. & §. 5. folio mibi, 233. & novissimè nullum ex his refert, & confusè loquitur in hac materia Petrus Augustinus Morla Emporii, 1. parte, tit. 6. de servitutibus, n. 80. Antonius Pichardus in princ. Instit. de usufructu, n. 21. & 22. Emanuel Mendez de Castro de annoni civilibus, in princ. n. 53. & 54. fol. 41. & 42. His non nonnulla adjiciemus, & rem perfectius explicabimus.

Secundò & principaliter constituendum est, nihil interesse, usufructum fundi, vel fructum fundi, aut fructus fundi, quis legaverit: ista enim similia sunt, & ejusdem nature legata, & consequenter ut sit usufructus, non exigitur necessariò, ut relinquatur, vel donetur per verbum Usufructus, sed sufficit relinquere, vel dari fructus fundi ad vitam, vel in singulos annos: in quo conveniunt Ulpianus, & Jurecontultus Javolentus: ille enim in l. si quis ita, 24. ff. de usufructu, sic scribit: Si quis ita legavit: fructus annuos fundi Corneliani Cajo Mævio do, lego, perinde accipi debet hic sermo, ac si usufructus fundi legatus esset. Hic verò in l. cum ita, 41. ff. de usufructu legato, sic dicit: Cum ita legatum esset: fructus annuos fundi Corneliani Publico Mævio do, lego; perinde putat accipiendum esse Labeo, ac si usufructus fundi similiter esset legatus, quia hæc mens testatoris fuisse videatur. His etiam accedit textus singularis ad propositum in l. per servum, 14. §. 1. ff. de usu & habitatione: dicitur enim ibi, ut capite præcedenti latius vidimus: Usufructus, an fructus legatus, nihil interest: nam fructus & usus inest; & fructus quidem sine usu esse non potest, &c. Ex

quibus Juribus post Glossam, Bartolum, & Castrensem, sic resolvit, & Felinum, Cæpolam, & alio contra tenentes meritò improbat Pinellus 2. parte dicta legis 1. C. de bonis maternis, n. 11. & 12. & ultra eum idem expressim, & eruditè tradit Mantica lib. 9. tit. 5. n. 1. fol. 394. Franciscus Connanus commentariorum Juris civilis lib. 4. dicto cap. 3. n. 4. in vers. Hoc enim receptum est, qui in versiculo, Quid autem, & novè & verè atque subtiliter extendit textum in dicta l. cum ita legatum, 41. ff. de usufructu legato, ut non solum procedat, cum annui fructus legantur, in quibus terminis loquitur Javolentus ibi, ut constat ex verbis supra relatis, sed etiam, cum fructus fundi in annos singulos relinquuntur hoc modo: Fundi mei fructus in annos singulos lego; utroque enim casu, usufructum deberi, legatumque censeri rectè putat, neque plura, sed unum esse legatum: quòd est notandum, & non sine maximo effectu. Scimus enim legatum in annos singulos relictum, simile usufructus legato esse in eo, quòd utrumque legatum finitur morte legatarii; in aliis plerisque est dissimile, in singulos, 8. ff. de annuis legatis, l. Firmio, ff. quando dies legati cedat, l. patrimonii, ff. de usufructu legato, l. penales, §. 1. ff. ad legem Falcidiam. Ac primum in eo, quòd usufructus finitur capitis diminutione (quacunque, secundum Jus vetus, quod obtinuit ante Justinianum) usufructuarii, quia personæ relinquatur usufructus, quam personam immutat capitis diminutio, & ipse usufructus Juris est, qui autem minuitur capite, ea perdit, quæ sunt Juris: at legatum in annos singulos, non finitur capitis diminutione legatarii, quia hoc legatum quot annis renovatur, & magis consistit in facto quàm in jure, ut ait l. penultima, ff. de capitis diminutione, & in nuda ejus rei, quæ quot annis relicta est, perceptione consistit, nimirum si capitis diminutione non tollatur. Quod elegantè advertunt Jacobus Cujacius recitationum solemniis, in libros Digestorum, ad dictam l. in singulos, 8. ff. de annuis legatis, in principio. Franciscus Connanus dicto cap. 3. sub n. 4. & in versiculo, Et de eo intelligitur quod scribit Cæjus.

Secundò differunt in eo, quòd ejus anni, quo fructuarius vità deceffit, fructus, qui nondum percepti fuerint, etiamsi maturi sint, ad heredem ejus non pertinent; at ejus anni, quo vità deceffit is, cui legatum est in annos singulos, integrum legatum ad heredem ejus pertinet, ut scribit Cæjus in dicta l. in singulos. Ex quo tertia, & alia differentia colligitur, quòd usufructus repeti potest, ut postquam finitus est capitis diminutione, restauretur, l. 3. ff. quibus modis usufructus annectatur, l. 3. §. si usufructus, ff. usufructuarius quemadmodum caveat, legatum autem in singulos annos hoc modo frustra repetetur, quia multiplex est legatum, quod renovatur quot annis, ut rectè considerat Cujac. in d. l. in singulos, ubi adducit tres alias differentias inter usufructus legatum, & legatum in singulos annos relictum, ut ibi videari poterit. Ad rem igitur deveniendo, ex superiori doctrina, quòd eo casu, quo fructus fundi in annos singulos relinquuntur, usufructus debeatur, & utrum legatum sit inserit Connanus dicto cap. 3. n. 4. versiculo, quid autem, quòd, mortuo legatario, etiam maturis fructibus, legatum extinguitur, neque de fructibus quicquam ad heredem ejus transmittitur; quod secus esset in legato in annos singulos relictum, ut supra vidimus.

Tertio, & principaliter constituendum est, nihil interesse, ut dictum fuit supra, n. 5. usufructus fundi, vel fructus fundi, aut fructus annui fundi relinquuntur: interesse tamen, an verbis directis, & ad legatarium relatis, an verbis precariis, & ad heredem directis fructus fundi, vel fructum, vel annuos fructus fundi quis legaverit: Nam cum verba ad legatarium diriguntur, ut in terminis dict. l. si quis ita, 24. ff. de usufructu, & dict. l. cum ita, 41. ff. de usufructu legato, sive simpliciter proferuntur, ut in exemplis adductis per Menochium l. 4. dicta præsumptione 136. per totam, usufructus legatus censetur, tametsi fructus annui legati sint, ex dictis Juribus, & communis